

ДОСЛІДНИЦЬКО-ПРОЄКТНЕ НАВЧАННЯ ЯК ЗАСІБ ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ

Поліщук С. В.

Бібліографічний опис: Поліщук С. В. ДОСЛІДНИЦЬКО-ПРОЄКТНЕ НАВЧАННЯ ЯК ЗАСІБ
ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ // Якість освіти в умовах
змін: наукові пошуки, педагогічна практика та предметні методики : збірник матеріалів І
Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції. Кам'янець-Подільський, 2026. С. 146–
149.

Видавець: ГО «Педагогічна платформа “Якість освіти”»

Оригінальні сторінки у збірнику: 146–149

УДК 378.147:001.891

*Поліщук Світлана Вікторівна,
кандидат педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри педагогіки та менеджменту освіти
Кам'янець-Подільського національного університету
імені Івана Огієнка,
м. Кам'янець-Подільський, Україна*

Актуальність проблеми. Сучасна професійна підготовка здобувачів освіти має забезпечувати не лише засвоєння теоретичних знань, а й здатність застосовувати їх для розв'язання комплексних професійних проблем. Стандарт вищої освіти зі спеціальності 011 «Освітні, педагогічні науки» та Стратегія розвитку вищої освіти в Україні на 2022-2032 роки акцентують на формуванні дослідницьких, проєктувальних, комунікативних та інноваційних умінь [1; 2]. Реалізації цих завдань сприяє дослідницько-проєктне навчання, яке поєднує самостійний науковий пошук із розробленням практично значущого результату.

Мета. Обґрунтувати потенціал дослідницько-проєктного навчання як ефективного засобу формування професійних компетентностей здобувачів освіти та визначити основні умови його результативного впровадження в освітній процес.

Основний виклад матеріалу. Дослідницько-проєктне навчання розглядаємо як інтегрований підхід, за якого здобувачі визначають актуальну проблему, формують дослідницьке запитання, добирають методи, збирають та аналізують дані, а на основі одержаних результатів створюють продукт, модель, методичне рішення або рекомендації. На відміну від звичайного навчального проєкту, прийняті рішення мають бути доказово обґрунтованими; водночас дослідження

набуває практичного завершення й орієнтується на потреби конкретної цільової аудиторії.

Застосування такого підходу забезпечує формування комплексу професійних компетентностей. Дослідницька компетентність виявляється у здатності працювати з науковими джерелами, перевіряти інформацію, застосовувати належні методи та аргументувати висновки. Проектувальна компетентність охоплює визначення мети, планування етапів, розподіл ресурсів, прогнозування ризиків і створення результату відповідно до встановлених критеріїв. Одночасно розвиваються фахові, цифрові, комунікативні, командні, організаційні та рефлексивні вміння. Дослідження у вищій освіті підтверджують позитивний вплив проектного навчання на міжособистісну комунікацію і командну взаємодію [3, с. 259-276], а системно організованої дослідницької діяльності – на здатність студентів самостійно здобувати й інтерпретувати дані [4, с. 66-80].

Дослідницько-проектна робота здійснюється поетапно. Спочатку визначають професійно значущу проблему, її актуальність та очікуваний результат. Далі формулюють мету, дослідницькі запитання або гіпотезу, обирають методи, ресурси, терміни й розподіляють ролі. На дослідницькому етапі опрацьовують джерела, збирають і систематизують матеріали; на продуктивному – розробляють та апробують проектний результат. Завершальними етапами є публічна презентація, експертне обговорення, самооцінювання та рефлексія. Кожний етап доцільно завершувати проміжним результатом, який можна вдосконалити на основі зворотного зв'язку.

Роль педагога полягає в методичному супроводі, фасилітації командної взаємодії та забезпеченні якості дослідження. Він допомагає конкретизувати проблему, спрямовує добір джерел і методів, консультує щодо академічної доброчесності та підтримує самостійність здобувачів. Результативність підходу залежить від професійної автентичності завдань, міждисциплінарності, доступу до надійних цифрових ресурсів, партнерства з представниками професійного середовища та чіткого критеріального оцінювання. Систематичні огляди засвідчують, що проектне навчання сприяє інтеграції теорії з практикою та розвитку вмінь, необхідних для діяльності в реальних професійних умовах [5]. Використання хмарних інструментів додатково підтримує командну роботу, планування й створення спільного продукту [6].

Оцінювання має охоплювати процес і результат діяльності, дослідницьку обґрунтованість, практичну цінність продукту та індивідуальний внесок учасників. Доцільними інструментами є аналітичні рубрики, щоденники проекту, портфоліо, взаємооцінювання, експертні відгуки, публічний захист і рефлексивний звіт. Можливі ризики – формальний розподіл ролей, нерівномірنا участь, недостатня методологічна підготовка та зосередження на зовнішньому оформленні продукту – зменшуються завдяки календарю роботи, регулярним консультаціям, проміжному контролю й прозорим критеріям.

Висновки. Отже, дослідницько-проектне навчання є дієвим засобом формування професійних компетентностей здобувачів освіти, оскільки забезпечує єдність наукового пізнання, практичної діяльності, командної взаємодії та рефлексії. Його

впровадження сприяє підготовці фахівця, здатного критично опрацьовувати інформацію, розробляти обґрунтовані рішення, відповідально взаємодіяти з іншими та вдосконалювати власну професійну діяльність.

Список використаних джерел

1. Про затвердження стандарту вищої освіти зі спеціальності 011 «Освітні, педагогічні науки» для другого (магістерського) рівня вищої освіти : наказ Міністерства освіти і науки України від 11.05.2021 № 520. URL: <https://mon.gov.ua/osvita-2/vishcha-osvita-ta-osvita-doroslikh/naukovo-metodichna-rada-ministerstva-osviti-i-nauki-ukraini/zatverdzeni-standarti-vishchoi-osviti> (дата звернення: 27.07.2026).
2. Про схвалення Стратегії розвитку вищої освіти в Україні на 2022–2032 роки : розпорядження Кабінету Міністрів України від 23.02.2022 № 286-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/286-2022-%D1%80> (дата звернення: 27.07.2026).
3. Crespi P., García-Ramos J. M., Queiruga-Dios M. Project-Based Learning (PBL) and Its Impact on the Development of Interpersonal Competences in Higher Education. *Journal of New Approaches in Educational Research*. 2022. Vol. 11. P. 259–276. DOI: <https://doi.org/10.7821/naer.2022.7.993>.
4. Herasymenko O., Hrytsai N., Karskanova S., Pliushch V., Protsenko I. Development of Research Competence in University Students through Cloud-Oriented Technologies: A Pedagogical Experiment. *Amazonia Investiga*. 2024. Vol. 13, No. 77. P. 66–80. DOI: <https://doi.org/10.34069/AI/2024.77.05.5>.
5. Lavado-Anguera S., Velasco-Quintana P.-J., Terrón-López M.-J. Project-Based Learning (PBL) as an Experiential Pedagogical Methodology in Engineering Education: A Review of the Literature. *Education Sciences*. 2024. Vol. 14, No. 6. Art. 617. DOI: <https://doi.org/10.3390/educsci14060617>.
6. Spirina Y., Gorbunova N., Samoilova I., Kazimova D., Zhumagulova S. Effectiveness of Project-Based Learning with Cloud Tools for Developing Professional Competencies in IT Education. *Frontiers in Education*. 2025. Vol. 10. Art. 1668913. DOI: <https://doi.org/10.3389/educ.2025.1668913>.
7. Naseer F., Tariq R., Alshahrani H. M. et al. Project Based Learning Framework Integrating Industry Collaboration to Enhance Student Future Readiness in Higher Education. *Scientific Reports*. 2025. Vol. 15. Art. 24985. DOI: <https://doi.org/10.1038/s41598-025-10385-4>.